

Truva Efsanesi

Onaylayan Zeus
Perþembe, 08 Kasým 2007
Son Güncelleme Cuma, 09 Kasým 2007

Zamanýmızdan takriben 3200 yýl önce Çanakkale Boðazý yakýnlarýnda ‘’ Troya'’ isimli bir kent varmýþ. B: kentin , barýpsever , fakat cesur insanlarý, krallarý, Priamos’un idaresi altýnda uzun yýllar barýp içinde çok mutlu bir hayat sürmüþler.

Kargý salan erlerin gelini, güzel yüzlü kadýný

Baþ belasý yaptýn onu babana, halkýmýza, ilimize'’

Ýlyada III.39_50

Birgün , kral Priamos’un karýsý Hekabe çok kötü bir rüya gördü. Rüyasýnda, karnýndan ateþler çýkmakta ve ateþin duma Troya surlarýný sarmaktaydı. Hekabe, bu rüyasýný önce kocasýna ; daha sonra da bir kahine anlattý. Kahinin yaptýđý yorum, hi açýcý deðildi. Ona göre, Hekabe, hamileydi ve doðacak olan çocuk , ilerde Troyalýlarýn baþýna büyük dertler açacaktý. Onun içi doðar doðmaz öldürülmeliydi. Bu kehanete inanan Kral Priamos , çocuk doðduktan sonra bir adamýný bebeði öldürmek için göre Savunmasýz yeni doðmuþ bebeði öldürmeyen Troya’ly onu o zaman ki adý ‘’ÝDA'’ olan ‘’Kazdađ'’na götürüp, bir ormana býraktý. Nasýl olsa, yabani hayvanlar onu öldürür diye aklýndan geçirdi. bebeði, yabani hayvanlardan önce bir çoban buldu. Bu çocuk, ilerde gerçekten Troya’lylarýn baþýna birçok dertler açacak Paris’ti.

O sýrada, Tanrýlarýn yapadýđý OLYMPOS dađýnda , ilginç bir kargaþa cereyan etmekteydi. Kral Peleus ile Deniz Perisi Thetis’in evlenme merasimine kavga ve nifak tanrýçasý Eris, huzursuzluk çýkartýr gerekçesiyle davet edilmemiþti. Bu iþe gücenen Eris, intikam almaya karar verdi. Üzerinde ‘’EN GÜZELE'’ yazýlý , altýndan bir elmayý, þölenin ya salonun ortasýna býrakýverdi. Doðal olarak bütün tanrýçalar, bu elmaya sahip olmak istediklerinden uzun tartýþmalar oldu. Sonu büyük tanrýça dýþýnda diðerleri çekildiler. Ama kudret tanrýçasý Hera, zeka tanrýçasý Palas Athena ve Apk tanrýçasý Afrodite el almakta ýrsar ettiler. Her üçü de tanrý Zeus’a giderek onun, hakemlik yapmasýný istediler. Baba tanrý Zeus, onlarýn hiç b gücendirmek istemediði için diplomatça davranýp, bu iþlerden pek anlamadýđýný söyledi. Asýl amacy ise bu belayý Olympos’ uzaklaþtırmaktý. Onlarýn Olympos’un tadýný kaçıracaklarýný anladýđý için, hakemliði bir ölümlünün yapması gerektiðini

'’Gidin'’ diye gürlendi tanrýlarýn babasý ‘’ýrmaklarý bol Ýda dađýna, orada Paris adýnda Troya’ bir prens yapamaktadır. Bu iþlerden en iyi anlayan odur.'’.

Böyle söyleyip uzaklaþtırdý onlarý Olympos’tan. Onlar da haberci Tanrý Hermes’in rehberliðinde, kaynaklarý bol o Ýda dađýnýn doruklarýna geldiler. O sýrada Paris, hiçbir þeyden habersiz apađýda koyunlarýný otlatýyordu. Haberci Tanrý Herm meseleyi Paris’e anlatýp altýn elmayý ona verdi. Hangisini en güzel bulursa elmayý ona verecekti. Ama bu iþ, pek o kadar kolay olacaða benzemiyordu. Çünkü her üç Tanrýça da birbirinden güzeldi. Ne yapacađýný þapýrmýþtı. Onun hayranlýđý Tanrýçalar, karar vermesini kolaylaþtırmak için Paris’e rüþvetler teklif ettiler.

Hera kendisine kudret vaat etti. Altýn elmayý kendisine verdiði takdirde Paris Avrupa ve Asya’nýn en güçlü kralý olacaktý.

Athena kendisini dünyanýn en zeki kralý yapacađýný ve Yunanistan’la yapýlacak bir savaþta kendisine zafer vaat etti.

Afrodite ise dünyanýn en güzel kadýnýný Paris’e teklif etti.

Çoban Paris’in. Öyle büyük krallýklarda gözü yoktu. En güzel kadýn benim olsun diye düþünüp, altýn elmayý Afrodite’e Yþte ne olduysa o zaman oldu. Bu iþe çok bozulan Athena ile Hera, Troya’nýn yýkýmý için planlar kurmaya koyuldular.

Afrodite ise verdiði sözü yerine getirmek için bir plan yaparak Paris’in, Yunanistan’daki Isparta þehrine gitmesini saðladı. Çünkü o sýrada Dünya’nýn en güzel kadýný Isparta Kralý Menelaos’un karýsý ‘’Güzel Helen'’di. Menelaos ve Helen, Paris’i çok iyi karpýladýlar.

Kral , kendisine dilediði kadar sarayýnda kalabileceðini söyledi. Ona güvenerek karýsý ile Paris’i sarayda yalnız býrakýp, kendisi Girit’e gitti. Menelaos’un Girit’te olmasýndan yararlanan Paris, Helen’i Troya’ya kaçırdý.

Girit’ten dönen Menelaos, karýsýný evde bulamayýnca yaptýđý hatayý anladı ve karýsýný geri almak için Troya’ya açtı. Bütün Yunan kýrallarýna da haberciler göndererek Helen’in kurtarýlması için onlarý yardıma çađýrdý. Çünkü kendisi diðer bütün krallar, Helen’in baþýna bir hal gelmesi halinde Menelaos’a yardım edeceklerine söz vermiþlerdi.

Verdikleri söz gereği, bütün krallar denizi abıp güçlü Troya kentini yerle bir etmeye çok istekli idiler. Menelaos'un ağabeyi Agamemnon, yaplı Nestor, Ajax, Patroklos hepsi hazırdılar. Ama Odysseus ile Akhilleus, pek ortalarda görünüyordu.

Yunanistan'ın en akıllı, en kurnaz kralı olan Odysseus, kocasına sadakati olmayan bir kadın için, evini ve ailesini terk etmek istemedi. Bunun için kendisini ordu kampına çağdırmaya gelen haberciye delirmiş gibi davrandı. Bir taraftan tarlayı sürüyü sonra da toprağa tohum yerine tuz ekiyordu. Ama Başkumandan Agamemnon'un gönderdiği haberci de kurnaz birisiydi. Haberci, Odysseus'un küçük oğlunu yakalayıp sabanın önüne bırakıverdi. Bunu gören Odysseus, sabanı kenara atarak oğlunun hayatını kurtardı. Bu da onun eskisi kadar akıllı olduğunu gösterdi. Ysteksiz de olsa, orduya katılmaya mecbur

Akhilles ise Troya'ya gittiği takdirde, Troya'nın yağmalanmasını ve yanıpını görmeden öleceğini biliyordu. Bunun kendisine bir deniz perisi olan annesi Thetis, söylemipti. Onun için, kadın elbiseleri giyerek, kral Lycomedes'in sarayında. saray kadınları arasında saklanıyordu.

Kumandanlar Akhilles'i bulma görevini kurnaz Odysseus'a verdiler. Odysseus, bir seyyar satıcı kılyoına girerek saraya gitti. Sergisinin bir tarafında kadınların seveceği cinsten takılar, diğer tarafında ise bahane silahlar bulunuyordu. Sarayda bütün kızları mücevherlerin etrafında kümelenirken, sadece Akhilles kılyı ve kamalarla ilgileniyordu. Böylece Odysseus onu tanı da kaderini bile bile Odysseus'la birlikte ordu kampına katıldı.

Sonunda ordu tamamlanmış ve gemiler yola çıkmaya hazırıldı. Ama bu kez, günlerden beri esen Kuzey rüzgarı, bir türlü dinmemi bilmiyor ve gemilerin Troya'ya yelken açmalarına imkan vermiyordu. Ordu çaresizdi. Sonunda kahinlerden birisi Artemis'in Akhalara çok kızdığını, çünkü Agamemnon'un adamlarından birinin, onun en sevdiği tavşanlarından öldürdüğünü söyledi. Bu yüzden rüzgarı estirdiğini ve estirmeye devam edeceğini, ancak Agamemnon'un kızı Iphiginia kendisine kurban etmesi halinde öfkesinin dindirilebileceğini anlattı.

Bu Agamemnon için dayanılır gibi bir şey deildi. Buna rağmen zafer için buna razı oldu. Bir efsaneye göre, Iphiginia, Artemis'e kurban edildi. Bir başka efsaneye göre de Artemis, bir geyik gönderdi. Iphiginia yerine geyik kurban edildi. Bu olaydan sonra Kuzey rüzgarı durdu ve sayıları bini aşan gemi 100.000'i aşkın Akhalı savaşçıyı Troya önlerine taşıdı. Skamandar ve Simois ırmaklarının dökdüğü Çanakkale Boğazının kumsallarında kamp kurdular. Akhalar çok güçlü ve kalabalık Defalarca kente saldırıdılar. Ama Troya, güçlü surlarla çevriliydi. Ayrıca Priamos'un bu hücumları bertaraf edebilecek, kutsal Lion'u koruyabilecek kahraman oğulları vardı. Atları eğiten Hektor bunların en cesuru ve Troya Ordusunun baş kumandanıydı.

Öte yandan Akhaları müpterek düşman kabul eden diğer Anadolu halkları da Troyalıların yanında yer aldılar. Savaş on yıl sü boyunca zafer durmadan yön değiptirdi. Bazen Troyalılar üstün geliyor, bazen de Akhalar Troyalıları surların içine kadar kovalıyorlardı. Uzun süre hiçbir taraf belirgin bir üstünlük elde edemedi. Akhalar civardaki yerleşmeleri talan ediyor, kızları evlerinden alıp çadırlarına kapatıyorlardı. Bu talanlarından birinde Agamemnon Khryse (Hrüse) kentinden Apollon'un rahibi Khryseis'i (Hrüseis) çadırına kapatmıştı.

Kızının "onur payı" olarak Agamemnon'un çadırına kapatılmasına razı olmayan rahip, değerli kurtulmaları için Agamemnon'a gelip kızını serbest bırakması için yalvardı. Tekmil Akhalar, rahibe saygı gösterilip kızın babasına verilmesini istediler. Ama bu hiç de Agamemnon'un gönlüne deildi. Kızı serbest bırakmayı reddettiği gibi, rahibe çok kötü davrandı.

Hakarete uğrayan rahip, eve dönüpünde Apollon'a yalvardı. Akhaların üstüne hastalık ve felaket göndermesi için dua etti. Apollon da onun duasını kabul edip, ateşli oklarını Akhaların üzerine gönderdi. Çok sayıda Akhalı asker hastalandı ve öldü. S Akhilles, bütün kumandanları bir toplantıya çağırarak onlara Apollon'un öfkesini dindirecek bir yol bulunması gerektiğini takdirde eve geri dönmekten başka yapılacak bir şey olmadığını söyledi. Bunun üzerine ünlü kahin Kalkhas; Tanrının neden bu çok öfkeli olduğunu bildiğini, ancak konuşmaktan korktuğunu, Akhilles onun hayatını korumayı garanti etmediği sürece de konuşmayacağını söyledi. Akhilles'in kahinin hayatını koruyacağını garanti etmesi üzerine usta yorumcu konuşmayı k

"Tanrı Apollo kızgındır, çünkü saygısızlık etti Agamemnon duacıya, kurtulmaları istemedi, salmadı kızını, işte bu bunca acıları okçu tanrı. Eğer Agamemnon hiçbir kurtulmayı almadan kızını babasına geri vermezse daha da çektireceği var." (Ylyada 90-96)

Böyle dedi Kalkhas, öfke doldurdu Agamemnon'un yüreğini. Ama fazla bir seçeneği yoktu erlerin kralının. Bilici Kalkhas'a ve onu koruyan Akhilles'e sövüp saydıktan sonra, kızın babasına vermeyi kabul etti.

"Phoibos Apollon istiyorsa Khryseis'i ille de bu gemimle, yoldaşlarıyla göndereceğim onu, ama barakandan alacağım kendim gelip senin onur payını, güzel yanaklı Briseis'i. Senden ne güçlü olduğumu o zaman anla gör. Korksun ölçüpmekten, ibret alsın, kim benimle eğit görmek isterse kendini." (Ylyada I 183-187)

Böyle deyip bir yandan kızın babasına gönderirken, adamlarından iki tanesini de Akhilleus'un çadırına gönderdi. "Güzel yanaklı Briseis'i" diye. Akhilleus habercilere kızın korkutmadan alabileceklerini, onlarla bir sorunu olmadığını söyledi ama, Tanrılar huzurunda bunu Agamemnon'a çok pahalıya ödeteceğine dair yemin etti. Bu o Akhilleus'un annesi deniz perisi Thetis de, en az oğlu kadar kızdı. Oğlunu yatıptırıp, savaftan tamamen elini çekmesini

söyledi. Öte yandan da Olympos'a giderek Zeus'a yalvardı.

"Zeus baba! Birgün ya sözümle ya ipimle ölümsüzler arasında yararlı olduysam sana, şimdi yerine getir bu dileğimi, kısa öđluma deđer ver; saygısızlık etti Agamemnon, erlerin babbuđu, aldý onur payýný, yoksun býraktý onu sen say, gücü Troyalıları ko ne olur. Akhalar saysýnlar öđlumu, ününü yüce kılsýnlar." (Ýlyada I 503-510)

Şimdi artýk savař Olympos'a da ulařmýřtı. Tanrıların bir kısmý Troyalıları destekliyor, bir kısmý ise Akhalıların yanýna alýyordu. Afrodite dođal olarak Paris'in yanýnda yer aldý. Yine dođal olarak Athena ile Hera Akhaların tarafýndaydı. Savaş tanrısı Ares her zaman Afrodite'in yanýndaydı. Güneř tanrısı Apollon ve kızkardeři Artemis ise Hektor'un koruyucularýydý. Dolayısıyla Troyalıların yanýnda yer aldýlar. Denizler tanrısı, yeri sarsan Poseidon, denizci halk olan Akhaları destekledi. Zeus Troyalıları daha çok seviyor ama, tarafsız kalmayı tercih ediyordu.

Yukarıda Olympos'ta durum böyle iken apađýda Akhilleus gemilerin yanýna oturmuř köpürüp duruyor, ne toplantılara katılmıř ne savařa gidiyor, içi içini yiyordu olduđu yerde.

Akhilleus olmadan Akhalar Troyalılardan daha zayıftý. Buna rađmen Akhalar Troyalıları behir surlarýna kadar kovaladýlar. Surların yanýnda çok kanlı savařlar oldu. Kral Priamos ve diđer yablı Troyalıları da, savařý bir kuleden seyrediyorlardý. Bir ara savař du-

Her iki taraf da askerlerini geriye çektiler. Paris ile Menelaos karřý karřýya gelmiřlerdi. Ýkisi yalnız savařacaklardý. Eđer Menelaos kazanýrsa Helen'i alýp Isparta'ya geri dönecek, eđer Paris kazanýrsa Helen Troya'da kalacaktý. Her iki halde de savař bitecekti. Teklif Paris'ten gelmiřti. Hektor'a hitaben yaptýđý konuřmada şöyle dedi:

"Troyalıları teknil Akhaları oturt yere, koyun ortalarına Ares'in sevdiđi Menelaos'la beni, çarpýbalým Helen için, bütün malý için. Alsýn bütün malý, götürsün kadýný evine. Kim üstün gelir, kazanýrsa zaferi and içsin dost olsun ötekiler de. Oturun bereketli Troya'da. Akhalar da at besleyen Argos'a dönsünler, güzel kadýnlý Akha topraklarına." (Ýlyada III 70-75)

Paris'in yaptýđý bu teklif Hektor tarafýndan Akhalara iletildi. Ýki ordu arasında bu konuřmalar olurken, bütün bu savař ve acýların sebebi olan Helen, Priamos ve diđer yablı Troyalıların savařý izledikleri kuleye geldi. Onun geldiđini görünce bu sözleri söylediler usulca:

"Troyalılarla Akhaların, böyle bir kadýn için yıllardýr acý çekmeleri hiç de ayýp deđil. Yüzüne bakan ölümsüz tanrıçalara. Ama gene de binse gemiye keřke gitse. Gitse de bizi, çocuklarımızýz belaya sokmasa." (Ýlyada III 154-160)

Böyle konuřtu Troyalı ulular kendi kendine. Daha sonra Priamos, Helen'in yanýna çađýrýp apađýdaki Yunanlı kahramanların adlarını tek tek sordu. Bu arada düello bařladı. Mýzrađ ilk fırlatan Paris oldu. Menelaos, mýzrađý kalkaný ile savařta kendi mýzrađýný fırlattý. Mýzrak Paris'in gömleđini yırttı ama onu yaralamadı. Daha sonra kılycýný çekip, Paris'i vurdu; ama kılyç kırylýp yere düřtü. Silahsız olmasına rađmen, Paris'in üzerine atýlýp onu miđferinin ibiđinden tuttu. Eđer karýpmasaydı onu sürükleyip Yunanlıların sýralarına kadar götürecekti ama Aphrodite, miđferin ipini kopartýp onun Troya'ya kaçmasına yardım etti,

Menelaos, elinde Paris'in miđferi olduđu halde öfkeyle Troya sýralarına giderek, Paris'i aramaya bařladı. Aslında Troyalıları tarafýnda ona yardım edecek hiç kimse yoktu. Çünkü mýzrađýný fırlatmaktan bařka hiç dövüpmemiđi için herkes onu destekliyordu. Her nasýlsa kaçmayı bařarmýřtı. Nasýl kaçtıđýný, nereye gittiđini hiç kimse bilmiyordu. Bunun üzerine erlerin babbuđu Agamemnon, her iki orduya birden konuřarak Menelaos'u muzaffer ilan etti. Daha önce kararlařtırđý gibi Troyalıların Helen'i geri vermeleri gerekiyordu. Athena ile Hera ipe karýpmasalardı Troyalıları da buna razýydýlar. Her iki tanrıça da Troya kenti yerle bir edilmedikçe savařın bitmesini istemiyorlardý. Hera'nın kıpkýrtmasıyla, Athena seyirtip savař meydanına geldi. Amacı anlařmayý bozmak için bir Troyalıyı kandýrmaktý. Aptal Pandoros kandýrýlması en kolay Troyalı idi. Athena, onu kolayca kandýrdý. Pandoros Menelaos'a bir ok fırlatýp onu hafif yaraladı. Bu savařý tekrar bařlatmak için yeterliydi. Her iki taraftan sayısız insanlar öldü. Tanrıları ve tanrıçaları da savař meydanında idi. Onlar da ölümlüler gibi, birbirleri savařıyorlardý.

Büyük pampiyon Akhilleus'un savařtan uzak barakasýnda oturmasına rađmen Akhalar savařta üstündüler. Ajax ve Diomedes kahramanca savařıyorlardý. Aphrodite'in öđlü prens Aeneas Diomedes'in elinden az daha ölüyordu. Diomedes, onu yaraladı; ama annesi Aphrodite onu kurtardı. Diomedes Aphrodite'i de yaraladı. Ona bu cesareti tanrıça Hera vermiřti. Aphrodite Hera'yı Zeus'a pikayet etmek için Olympos'a giderken Apollon Aeneas'ý Troya'ya tařıdı. Daha sonra Diomedes, Athena'nın da yardımýyla Ares'in karnýndan yaraladı. O da Aphrodite gibi soluđu Zeus'un yanýnda aldý, Athena'yı pikayet için. Zeus baba, Akhilleus'e yapýlan haksızlıđı intikamýn alýnması ve ona tekrar ün kazandıırýlmasına dair Thedis'e verdiđi sözü de hatýrlayarak bütün ölümsüzleri Olympos'a çađırdý ve orada kalmalarını emredip, kendisi apađýya Troyalılara yardıma gitti.

Zeus'un ipe karýpmasıyla, her şey birden bine deđiverdi. Troyalıları, Akhalar'ý gemilerine kadar püskürttüler. Her çořmuřtu. Troyalıların "Atları terbiye eden" diye ad taktýkları Hektor, hiç bu kadar cesur, hiç bu kadar muhteřem görülmemiřti.

Akhalar’ın babý iyiden iyiye derde girmiþti. Agamemnon, savaþtan vazgeçip Yunanistan’a dönmeye karar vermiþti. En yablý kumandan Nestor, apađylanmýþ bir þekilde geri dönmektense Akhilles’in öfkesini dindirmenin bir yolunun bulunduğunu söyledi.

Agamemnon, aptallýk ettiđini itiraf etti. Akhilles’in onur payý Briseisi ve deđerli hediyelerini ona geri vereceđini Odysseus’a söyledi. Bunu Akhilles’e anlatması için yalvardý. Akhilles, bunu kabul etmedi. Ertesi gün, Akhalar gene püskürtüldü. Troyalýlar, gemileri ateþe verecek kadar yaklaþmýþlardý. Bu durumu gören Akhilles’in en iyi arkadaþý Patroklos Akhilles’e yalvararak, ya Akhalar’a yardım etmesini veya en azýndan o muhtebem zýrhýný kendisine ödünç vermesini söyledi. Akhilles kendisini apađlayan insanlar için savaþmayacađýný söyledi. Ama Hephaistos ustasýnýn yapmamasýna muhtebem zýrhý ve adamlarýný Patroklos’un emrine vermeyi kabul etti.

Patroklos, Akhilles’in zýrhýný giyerek ve onun adamlarýný da alarak savaþa katýldý. Troyalýlar, onu bir müddet Akhilles zannettiler, Gerçekten oda Akhilles gibi muhtebem savaþýyordu. Sonunda Hektor ile karþýlaþtı. Hektor Patroklo’u kargýs öldürüp, zýrhýný soydu ve kendisi giydi. Sanki Akhilles’in bütün gücü Hektor’a geçmiþti.

Patroklos’un cesedi etrafýnda çok kan döküldü. Sonunda iki Ajax’ın yardımýyla Akhalar cesedi gemiye taþýdýlar.

Acý haber Akhilles’e ulaþtı. O da en iyi arkadaþýnýn ölümünü Hektor’a hayatý ile ödeteceđini dair yemin etti. Hektor’un ölümünden sonra kendisinin ölümü de kaderine yazýlý idi. Bunu bile bile kaderine razý oldu. Annesi Thedis, onu durdurmak için hiçbir çaba göstermedi. Ona Hephaistos’un yaptýđý yeni silahlar ve zýrh getirdi. Zýrhý giyip askerlerinin baþına geçti. Kahramanca savaþýyor ve her yerde Hektor’u arýyordu. Hektor ise, Troyalýların babýna geçmiþ surlarýn yanýnda kahramanca þehrini korumaya çalıþýyordu. Olympos’lu tanrýlar yine apađýya inmiþ, Troya ovasýnda ölümlüer gibi harar savaþýyorlardý. Skamander nehri sularýný geçmek isteyen Akhilleus’u bođmaya çalıþtı. Ama Akhilleus’u durdurmak imkanı yoktu. Her þey tanrýlarca kararlaþtırılmýþtı. Apollon bile artýk Hektor için savaþmanýn faydasýzlyđýna inanmýþtı. Troya þehir kapýları açýlýp savaþçýlar þehrin içine alýndalar. Sadece Hektor dýþarıda kaldý. Dimdik duruyordu surlarýn önünde. Baba annesi Hekabe surlarýn içine gelip hayatýný kurtarması için ona yalvardýlar. Ama o bunları dinlemedi. Troyalýların gerilemesi o suçu idi çünkü Troyalýları, o kumanda ediyordu.

Hektor böyle düþünürken Akhilles hýpýmla surlara yaklaþtı. Yanýnda ise ölümsüzlerden Athena duruyordu. Hektor ise yanlýzdy. onu kaderine terk etmiþti. Akilleus gidgide yaklaþýyordu. Etrafa pýrýltýlar saçan tunç zýrhý içinde yaklaþan Akilleus’u görür görür Hektor’u bir titreme aldý. Kaçmaya baþladı. Akhilleus da þepine takýldý. Hektor önde Akhilleus arkada þehir surlarýný üç kez döndüler. Sonra Athena, Hektor’un kardeþi Deiphobus kýlýđýna girerek ona Akhilleus’la karþýlaþma cesaretini verdi. “Gel birlikte karþý koyalım, püskürtelim onu” dedi. Soylu Troyalýların lideri, parlak tolgalý Hektor da ona inandı. Akhilleus’un karþýsýna dikilerek þöyle haykýrdý:

“Artýk kaçmam senden Peleus ođlu deminki gibi. Tanrýsal Priamos’un þehrini dolandým üç kere, durup saldýrýþýnı beklemeye yüređim varmadý, ama þimdi buyuruyor sana karþý koymayı ya sen benim elime geçersin, ya geçerim ben senin eline. Haydi Tanrýları tanýk turalým anlaþmalarýmýza. Olamaz onlardan iyi tanýk, iyi bekçi. Zeus bana zaferi verir de alýrsam canýný, gelmez saygýsýzlyk göstermem sana. Ünlü silahlarýný soyar, ölünü geri veririm Akhalara. Sen de Akhilleus yap benim gibi.”

Ayađý tez Akhilleus yan yan baktý. Dedi ki:

Hektor, düþmaným, antlaþmadan söz açma bana, böyle þey olamaz insanla arslan arasýnda. Nasýl uyupmazsa kurtla kuzunun gürlemesinden durmadan kin beslerler birbirlerine, bizim de dostluk yapmamız akla syđmaz.” (Ýlyada XXII 250-265)

Böyle söyleyip mýzrađýný fırlattý, mýzrak hedefini þaþtı. Athena mýzrađý tekrar geri getirdi. Sonra Hektor isabetli bir atýp yapar yapmaz Akhilleus’un kalkanýný tam ortadan vurdu. Mýzrak kalkaný deledi. Hemen arkasýný dönüp kardeþini aradı., onun mýzrak almaması için. Kardeþini orada göremeyince Athena’nýn kendisini kandýrdýđýný anladı. Kaçacak bir yer yoktu. Kýlýcýný çekti. Akhilleus’a saldýrdý. Daha ona yaklaþmadan Akhilleus onu mýzrađýyla boynundan vurdu. Yere yuvarlanan Hektor son nefesinde, vücudunu ailesine geri vermesi için Akhilleus’a yalvardý. Demir yürekli Akhilleus’un öfkesi pek dineceđe benzemiyordu. Ona yan yan bakarak þöyle dedi:

“Dizlerime sarýlma köpek, yalvarma bana anan baban adýna. Gönlüm yüređim kýpkýrtýyor beni, diyor þunun etini parçala benim bana bu yaptýklarýndan sonra, kimse uzaklaþtırılmaz babýndan köpekleri. Getirseler bana kurtulmalýđýn on katýný, tartsa þurada daha çok veririz deseler, Dardanos’un ođlu altýn kosa teraziye senin ađýrlýđýnca, döþeđine yatýrýp ađlayamayacađýn, köpekler kuþlar yiyecek bütün bedenini.” (Ýlyada XXII 345-355)

Böyle söyleyip zýrhý ölüden soydu. Akhalar da teker teker ölünün yanýndan geçip boyuna posuna güzelliđine hayran kaldýlar. Akhilleus tekme vurmaktan da gitmiyorlardý ölüye. Akhilleus ise, daha kötü þeyler yapmayı planlýyordu. Ýki ayađýný topukla bilek arasýnda kayýplar geçirdi deliklerden. Bađladı arabaya, babý býraktý yerde sürüklensin diye. Sonra atladı arabaya ünlü silahlarıyla. Kam

Ölüyü surlarýn önünde defalarca sürükledi, azgýn öfkesi dinene kadar. Sonra, aldý, götürdü gemilerin yanýna.

Patroklos’un intikamý alýnmýþ ama ölüsü hala yakýlmamýþtı. Hemen odunlar kesilip büyük bir yýđýn yapıldý. Yýđýnlarýn yanýna Patroklos’un ölüsü yerleþtirildi. Kurbanlar kesilip ölünün etrafýna dizildi. Birçok Akhalarla birlikte Akhilleus da saçýndan bir

tutam kesip ölünün üzerine attı. Son olarak Akhilleus, 12 Troyalı çocuğu kargısyyla öldürüp yığına kattı. Öldürmeye bir türlü dı yığını atepe vererek ağlaya ağlaya ağyta bağladı.

“Verdiđim bütün sözleri getireceđim pimdi yerine. Ulucanlı Troyalıların oniki soylu ođlunu, yutacak alevler seninle birlikte. Primaos ođlu Hektor’a gelince, atepe yedirmem onu, yedireceđim köpeklere.” (Ýlyada XXIII 18-184)

Ama köpekler sokulamıyordu Hektor’un cesedine. Aphrodit ölünün bağynda nöbet tutuyordu.

Hektor’un ölüsüne yapılan bu saygısyzlıklar Hera, Athena ve Poseiden hariç bütün ölümsüzleri tiksindirmiğti. Özellikle ba Zeus bu saygısyzlığa çok kızmıptı. Zeus, Priamos’u cesaretlendirerek onun Akhilleus’un kampına gitmesini sağ Zengin kurtulmalıklarla kampa gelen Priamos, oğlunun cesedini vermesi için Akhilleus’a yalvardı. Akhilleus karbısynda yalvaran yapı adamı görünce kendi babasını hatırlayıp insafa geldi ve hediyeleri kabul ederek, ölüyü babasına verdi. Ayrıca, merasimi için de 9 gün boyunca Akhaları savaptan uzak tutacağına dair söz verdi.

Troyalılar, 9 gün boyunca, Hektor’un ölüsü etrafında yas tutup, ağytlar yaktılar. Onuncu gün þafak vakti, ölü odun yığını konulup yakıldı. Daha sonra, kemikler ve küller altın bir kupaya gömölüp, üzeri kocaman iþlenmiþ tablarla örüldü. Mezarın üstü örtülerek büyük bir tümölüs oluþturuldu.

Hektor’un cenazesi için kararlaþtırılan süre dolduktan sonra, savaþ tekrar bağladı. Etiyopya Prensi Memnon, büyük bir orduyla gelip Troyalılara yardım etti. Bu yeni taze güçle saldıran Troyalılar, Akhaları çok güç durumda býraktılar. Birçok Akhal öldü. Sonunda Akhilleus, Memnon’u öldürdü. Durum tekrar Troyalıların aleyhine dönmüptü. Akhilleus yine çoþmuþtu. Ama belki de son kükreþi olacaktı. Bütün Troyalıları önüne katmıþ surlara doğru kovalıyordu. Surlara yaklaþtıđı bir sırada, orada gizlenmiþ duran Paris’in attığı zehirli bir okla topuğundan vurularak öldü.

Topuđu onun en zayıf yeri idi. Annesi deniz perisi Thetis, onu “yaralanmaz” yapmak için topuğundan tutup Styx Irmağının sularına batırmıptı. Ancak topuğun elle tutulan kısmı kutsal suyla ýslanmadıđı için zayıf kalmıþ ve Paris, onu bu noktasyndan vurmuþtu.

Ajax, Akhilleus’un ölüsünü savaþ meydanından tapdı. Ölü yakma töreninden sonra külleri Patroklos’un küllerinin kaba konularak beraberce gömüldü.

Akhilleus’un ölümünden sonra, onun Hephaistos usta tarafından yapılmıþ olan muhteþem zırhı kumandanlar arasýnda bir huzursuzluğa yol açtı. Zırh acaba Akhilleus’un ölüsünü savaþ alanı dıpyna tapıyan Ajax’ın mı olmalıydı? Ya Odysseus’a mı verilmeliydi? Kumandanlar arasýnda yapılan gizli bir oylama sonunda zırha sahip olma hakkı Odysseus’a verildi. Ajax da , kendini apađılanmıþ görüp, kılycın üstüne atlayarak intihar etti.

Bu iki kahramanın kısa zamanda arka arkaya ölmeleri Akhaların cesaretlerini kırdı. Zafer, çok uzak görünüyordu, ama vazgeç de hiç niyetleri yoktu. Akhilleus’un genç oğlu Neoptolemus, Paris’i öldürdü. Ama onun ölümü Troyalılar için pek de bir kayıþ değildi. Zaten bütün bu belaları Troyalıların bağına hep o açmamıþ mıydı? Bir keresinde ağabeyi Hektor onu þöyle

“’Seni alçak, seni parlak oğlan, seni çapkın

seni ýrz düþmanı seni.

Hiç doğmaz olaydın keþke,

Ya da kalaydın ölümüne dek evlenmeden.

Çok isterdim bunun böyle olmasını

Hem çok da iyi olurdu hani

Ne baþ belası kesilirdin o zaman

Ne de yüz karası olurdun baþkalarına

Nasıl kaçırdın ta uzak ülkelerden

Paris’in ölümünden sonra da Troyalılar güçlerini korudular. Þehir surları dokunulmamıþ bir þekilde ayaktaydılar. Savaþ genellikle surlardan uzakta ovada cereyan ettiği için ciddi bir tehditle karþılaþmamıþlardı. Bu, onu olmayan savaþa bir son verebilmek için orduyu þehrin içine alıp, Troyalıları bir baskınla yok etmekten baþka çare yoktu. Bunu nasıl yapacaklardı?

Akhaların en akıllı kurnaz Odysseus, bir tahta at yapma fikriyle ortaya çýktı. Büyük ve içi boþ bir at olacak ve içine belirli sayı asker alabilecekti. Odysseus ve diğer bazı seçkin komutanlar atın içine gizlenirken, diğerleri denize açılıp Tenedos (Bozcaada)’nın arkasına, Troyalıların onları göremeyecekleri bir þekilde gizleneceklerdi. Eđer ipleri ters giderse,

Yunanistan'a geri dönecekler. Tabi bu arada atın içindekiler ölümüne terk edilecekti. Ama her şey Odysseus'un planladığı gibi giderse, Troya'ya geri dönüp, şehrin içine girmek için verilecek ipareti bekleyeceklerdi. Planın yürümesi için geride bir Akhalı asker bırakacaklardı. Bu askerin görevi ; tahta atın şehrin içine alınmasını sağlamak için, Troyalıların ikna edilmesiydi. Her şey Odysseus'un planladığı gibi gitti. Bir sabah, Troyalılar büyük bir başkınıyla uyandılar. Her yer çok Gürültülü Akha kampı, tamamen boştı ve gemilerde gitmişlerdi. Batı kapısı önünde de daha önce hiç görülmemiş büyüklükte bir tahtadan bir at duruyordu. Öyle görünüyordu ki, Akhalar bu işten vazgeçmişler, mağlubiyeti kabul edip Yunanistan'a geri dönmüşlerdi. Ancak bu kocaman tahta at da neyin nesiydi? Troyalılar, bu soruları kendi kendilerine sorarken, Akhaların geride bıraktıkları Sinon isimli asker ortaya çıktı. Troyalılar Sinon'u yakalayıp kral Priamos'a götürdüler. İyi bir aktör olan Sinon, adlıyor, söylüyor ve Yunanlılardan nefret ettiğini söylüyordu. Bunun sebebini ise şöyle açıklıyordu:

'Akhalar, Troya'ya yelken açmalarını engelleyen kuzey rüzgarını durdurmak için kral Agamemnon'un kızı Iphigenia'yı kurban ettiler. Geriye dönmeleri için ise ben talihsiz kurban olarak seçildim. Tam yola çıkarken beni kurban edeceklerdi. Her şey hazır. Ama gece olunca karanlıktan yararlanarak bir bataklığa saklandım gemilerin uzaklaşmalarını seyrettim.'

Simon'un anlattığı bu hikayeye herkes inandı. Çünkü o rolünü çok iyi oynuyordu. Hikayesinin ikinci ve asıl can alıcı kısmı devam etti.:

'Tahta at Tanrıça Athena'ya kutsal bir sunak olarak yapılmıştır. Böyle büyük yapılmasının sebebi Troya'ya onu dar şehir kapılarından şehrin içine almalarını engellemek içindir. Akhaların beklentisi Troyalıların bu atı yakıp yıkmalarını tanrıça Athena'nın öfkesini Troya üzerine çekmiş olacaklardır. Ama Troyalılar atı şehrin içine alıp onu korurlarsa tanrıça Troyalılara yönelecektir.'

Akıllıca düzenlenmiş bu hikayeye Troyalı rahip Laokoon ve Hektor'un kız kardeşi Cassandra dâhilinde herkes inandı. R. Laokoon, 'hediye veren Yunanlılardan sakının' diyerek Troyalıları uyardı. Atın hemen yakılmasını söyledi. Hiç kimse ona inanmadı. Laokoon'un Troyalıları ikna etmesinden korkan Poseidon denizden iki tane korkunç yılan göndererek, Laokoon ile iki oğlunun öldürttü.

Bir bilici olan Cassandra da, bunun bir hile olduğunu söyledi de ona kimse inanmadı. Apollon, Cassandra'ya abıyık olmuş bu yüzden ona geleceği görme yeteneği vermişti. Cassandra Apollon'un abkını kabul etmemiş, o da Cassandra'ya verdi bu yeteneğin yarısını geri almıştı. Yani Cassandra geleceği görmeye devam edecek ama ona kimse inanmayacaktı.

Troyalılar, hiç tereddüt etmeden, atı şehrin içine sürüklediler. On yıl süren korkunç savaş bitmiş, nihayet özlener barış gerçekleşti. Troyalılar, bunu edlenceler düzenleyip şölenlerle kutladılar. Gece yarısı herkesin derin uykuda olduğu bir sırada Odysseus ve arkadaşları teker teker nöbetçileri öldürdüler ve kapıları ardına kadar açtılar. Zaten Akha ordusu, şehrin surlarına çok yaklaşmış, kapılardan sessizce şehrin içine sızarak her tarafta yangınlar çıkarttılar.

Yangınları söndürmek için dâvaya çıkan Troyalılar ne olduğunu anlamadan kıyıdan geçirdiler. Bu yapılan savaş değil ka baz bölümlerinde Troyalılar küçük gruplar oluşturup dümana karşı koydular. Tek amaçları ölmeden önce mümkün olduğu kadar öldürmektir. Bazıları öldürdükleri Akhaların giysilerini giyip dümana yaklaşıyorlardı. Bu yolla birçok Akhalı asker öldü. Başlıca Troyalı uykuda katledildi için bu savaş adil değildi. Artık sona yaklaşılmıştı. Akhilleus'un oğlu Neoptolemus, babası Priamos'u karısı ve kızlarının gözü önünde öldürdü. Daha sabah olmadan Aeneas hariç, bütün Troyalı liderler öldürüldü. Aphrodit'in de yardımıyla Aeneas, Babası Ankhises ve oğlu Ascanius'u da alıp Troya'dan kaçmayı başardı. Uzun maceralardan sonra İtalya'ya ulaştı.

Orada güçlü bir Etrüsk kralının kızı ile evlenerek yeni bir şehir kurdu. Roma'nın gerçek kurucuları olan Romus ve Remus kardeşler bu şehirden ve Aeneas'ın soyundan geldikleri için, Aeneas her zaman Roma'nın gerçek kurucusu olarak kabul edilmiştir. Troya'dan kaçan baba yakıldığı o korkunç gece, Aphrodit, güzel Helen'e de yardım etti. Paris'in ölümünden sonra töreye göre Paris'in kardeşi Deiphobos'la evlenmiş olan Helen Aphrodit'in de yardımıyla eski kocası Menelaos'a gitti. Menelaos, onu memnuniyetle kabul etti. Ertesi gün, hep beraber Yunanistan'a geri döndüler. Onlar, Yunanistan'a yelken açarken, Asya'nın en mağrur kentinden geriye bıraktıkları şey, sadece için için yanmakta olan bir harabe idi.

Mustafa APKIN